

Wat te doen voor verkeersveiligheid van ouderen

In deze vierde nieuwsbrief van Blijf Veilig Mobiel besteden we vooral aandacht aan de vele onderzoeksrapporten die de laatste tijd zijn verschenen over ouderen en verkeersveiligheid. We gaan uitgebreid in op de conclusies van het Onderzoek Kwetsbare Verkeersdeelnemers dat Blijf Veilig Mobiel najaar 2009 heeft laten uitvoeren en de aanbevelingen. Ook komen andere onderzoeksrapporten rond ouderen en verkeersveiligheid aan bod die tot nuttige aanbevelingen leiden.

Onderzoek Kwetsbare Verkeersdeelnemers door Blijf Veilig Mobiel

Blijf Veilig Mobiel heeft najaar 2009 verschillende onderzoeken laten verrichten met betrekking tot kwetsbare oudere verkeersdeelnemers. Aanleiding vormde de toezeggingen die minister Eurlings tijdens het Algemeen Overleg Mobiliteit zomer 2009 rond de behoefte aan een basiscursus scootmobiel en rijvaardigheidscentra deed. Het Onderzoek Kwetsbare Verkeersdeelnemers is uitgevoerd door bureau Kien en bevatte drie deelonderzoeken: 1. een enquête onder 1000 senioren met een (gehandicapten-)voertuig; 2. onderzoek naar het aanbod van scootmobielcursussen en 3. onderzoek naar rijvaardigheids-trainingen voor oudere automobilisten.

Een opvallende conclusie van de enquête is dat, van de ondervraagde ouderen maar liefst 91,2% aangaf geen enkele behoefte te hebben aan advies of ondersteuning.

De uitkomsten zijn gebundeld in het Eindrapport Onderzoek Kwetsbare Verkeersdeelnemers. Naast het onderzoek door Kien zijn de uitkomsten ook gebaseerd op literatuurstudie, raadpleging Internet en inbreng van de Kerngroep Blijf Veilig Mobiel. Het Eindrapport bevat ook een twintigtal aanbevelingen. Hiernaast zijn de belangrijkste weergegeven.

Blijf Veilig Mobiel heeft het Eindrapport Kwetsbare Verkeersdeelnemers medio maart 2010 aangeboden aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De belangrijkste aanbevelingen:

- Ontwikkel een uniforme opzet basiscursus en een uniforme opzet opfriscursus voor scootmobielgebruikers. Wijs gemeenten en leveranciers op hun verantwoordelijkheid. Bij verstrekking van een gehandicaptenvoertuig moet een basiscursus aangeboden worden. Bij voorkeur de uniforme opzet basiscursus.
- Onderzoek door middel van een pilot of en in hoeverre een organisatie in de zorg-/welzijnssector met adequate toerusting individuele mobiliteitsadviezen aan ouderen kan verstrekken. Dit is een logische aanvulling op individuele gezondheids-/leefstijladviezen.
- Ontwikkel aanvullende expertise om de rijgeschiktheid van oudere verkeersdeelnemers te testen. Breng deze onder de aandacht van alle relevante overheden en organisaties.
- Stimuleer dat BROEMritten ook gebruikt worden door bestuurders van brommobielen en dat scootmobieldagen ook bezocht worden door gebruikers van de elektrische rolstoel en Canta. Zorg dat het aanbod aan de betreffende doelgroepen wordt aangepast.
- Informeer ouderen beter over mogelijkheden van verkeersveilig fietsen (waaronder aangepaste fietsproducten).

Minister Eurlings informeert de Kamer over Blijf Veilig Mobiel

Minister Eurlings van het Ministerie van Verkeer & Waterstaat heeft eind maart 2010 de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken rond de onderwerpen:

- Initiatieven oprichten van rijvaardigheidscentra.
- Resultaten gebruikersonderzoek scootmobielen.
- Aanbieden kennismakingspakketten OV.
- Overleg Fietzersbond over staat van onderhoud van fietspaden.

In zijn brief baseert de minister zich onder meer op het Eindrapport Onderzoek Kwetsbare Verkeersdeelnemers. Dit rapport, de begeleidende brief van Blijf Veilig Mobiel aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en de brief van Minister Eurlings aan de Tweede Kamer zijn te downloaden via www.blijfveiligmobiel.nl onder 'interessante publicaties'.

Algemeen overleg verkeersveiligheid

Op woensdag 19 mei 2010 vond het Algemeen Overleg Verkeersveiligheid plaats. Naast tal van onderwerpen zoals landbouwvoertuigen en CBR kwam ook de oudere verkeersdeelnemer aan bod. Minister Eurlings uitte zijn zorgen over het stijgende aantal ziekenhuisgewonden waarvan maar liefst een derde fietsers is. Een belangrijke oorzaak van fietsongevallen is de fietsinfrastructuur. De minister gaf daarom aan de toepassing van de CROW-richtlijnen voor fietsinfrastructuur in het Nationaal Mobiliteitsberaad aan de orde stellen.

Ten aanzien van mensen met een functiebeperking nam hij de suggestie van Lia Roefs (PvdA) over om de demontabele trainingsbaan bij de Blijf Veilig Mobiel partners in te brengen ter invulling van het praktijkdeel van de scootmobielcursus.

Blijf Veilig Mobiel gaat namelijk aan de slag met het ontwikkelen van een uniforme basis cursus scootmobiel en het monitoren van het gebruik van deze cursus door gemeenten.

Tenslotte meldde minister Eurlings dat hij deze zomer de Tweede Kamer zal informeren over de gebruikersenquête scootmobiel. Hiermee doelt hij op het eindrapport van het project 'Gehandicaptenvoertuigen in gebruik' waarbij in 20 bijeenkomsten signalen van gebruikers van gehandicaptenvoertuigen geïnventariseerd zijn.'

Deelnemers BROEM-cursus zeer enthousiast

Het enthousiasme blijkt uit een evaluatie van de BROEM-cursus nieuwe stijl van de SWOV. De ouderen die aan de BROEM-cursus hebben deelgenomen, zijn zeer enthousiast over de cursus. Niet alleen beoordelen ze de cursus als goed tot zeer goed, naar eigen zeggen heeft de cursus ook een positief effect gehad op hun theoretische kennis en hun zelfvertrouwen. Ook weten ze beter wat hun sterke en minder sterke kanten in het verkeer zijn. Het zelfgerapporteerde effect op de theoretische verkeerskennis kan echter niet worden gestaafd aan de hand van de resultaten van een kennistoets. De prestatie van de BROEM-cursisten op deze kennistoets was na de cursus niet verbeterd.

Ze presteerden ook niet beter dan de ouderen die niet aan de cursus hadden deelgenomen.

Fietsersbond onderzoekt verkeersveiligheid oudere fietser

De Fietsersbond heeft de verkeersveiligheidssituatie van de oudere fietser onderzocht aan de hand van een aantal bestaande databanken. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn:

- Ouderen fietsen meer in kleinere gemeenten dan in grotere. In plaatsen waar veel gefietst wordt, fietsen ouderen ook meer dan gemiddeld.
- Het risico voor de oudere fietser op een letselongeval is gemiddeld 3,2 maal zo hoog als van andere fietsers. Dit verhoogde risico komt vooral door de grotere breekbaarheid van ouderen.
- In plaatsen waar ouderen meer fietsen, is hun risico op een letselongeval kleiner.
- Van alle aspecten van het fietsklimaat op straat hebben er twee een negatief verband met de verkeersveiligheid van oudere fietsers: verkeershinder en lawaai. In beide gevallen geldt dat dit verband er niet is voor overige fietsers: het is dus een specifiek probleem van ouderen.

Op basis van het onderzoek komt de Fietsersbond tot de volgende aanbevelingen:

- Promoot het fietsgebruik onder mensen jonger dan 75 jaar en selectief met meer maatwerk onder 75 plussers, omdat bij deze groep het ongevalsrisico sterker toeneemt dan bij automobilisten van 75 jaar en ouder.
- Verbeter de fietsinfrastructuur.
- Richt een fietsadviesteam op dat wegbeheerders actief adviseert hoe ze de fietsinfrastructuur kunnen verbeteren. Veel wegbeheerders blijken zich namelijk niet te houden aan de goede aanbevelingen van het CROW en er is al veel winst te behalen als gemeenten die aanbevelingen gaan volgen.

Blijf Veilig Mobiel ondertekent Europees Handvest Verkeersveiligheid

Op het Nationaal Verkeersveiligheids-Congres (NVVC) heeft Liane den Haan (ANBO-directeur) als projectleider van Blijf Veilig Mobiel het Europees Handvest over de Verkeersveiligheid onderschreven. Deze handeling bestond uit het in ontvangst nemen van de zogenaamde Handvest-kit van minister Eurlings. Het Europees Handvest is in 2004 gelanceerd door de Europese Commissie en inmiddels hebben nagenoeg 2.000 organisaties in

Europa zich aan het Handvest verbonden. Nederland behoort tot de top 4 EU-landen met het minst aantal verkeersdoden. Een hele prestatie omdat Nederland relatief een zeer hoge verkeersdrukke en verkeersproblematiek kent, met name in de Randstad. Door verbinding aan het Handvest kan Blijf Veilig Mobiel mogelijk in de toekomst overheden en organisaties in andere landen adviseren over effectieve activiteiten op het gebied.

Gemeenten falen bij gladheidsbestrijding. Vooral ouderen slachtoffer!

De afgelopen winter is het uitzonderlijk vaak glad geweest. Stichting Consument & Veiligheid heeft onderzocht hoeveel extra slachtoffers hierdoor zijn gevallen. De Fietsersbond heeft onderzocht hoe goed de gemeenten gladheid bestreden op fietspaden. Uit beide onderzoeken volgt een beeld van falende gemeenten bij de gladheidsbestrijding. En vooral ouderen zijn daar slachtoffer van geworden. Daarbij komt nog dat veel ouderen bij gladheid er voor zullen kiezen om niet de deur uit te gaan.

Glibberen in Amsterdam deze winter. Bron: parool, foto Klaas Fopma

Publieksprijs Blijf Veilig Mobiel Fiets

Bezoekers aan de Fiets- en Wandelbeurs konden stemmen op “de beste innovatie voor senioren op de fiets”. Ze kozen voor de FietsVeilige Rem van Gert van Os uit België. Veel ouderen hebben moeite om met de juiste kracht te remmen. Vooral bij een noodstop is dat van belang en ouderen moeten juist vaker een noodstop maken. Hun waarneming en reactietijd neemt immers af. Gert van Os heeft nu voor de fiets een soort anti blokkeersysteem ontwikkeld.

De remkracht wordt met zijn systeem evenredig verdeeld over voor- en achterrem. Daardoor is de kans om over de kop te slaan of weg te glijden met slippende wielen veel kleiner.

De Ideeën Prijsvraag Blijf Veilig Mobiel Fiets is een deelproject van het programma Blijf Veilig Mobiel en is uitgevoerd door de Fietsersbond. Het winnende ontwerp is onlangs officieel bekendgemaakt in een persbericht.

Help, scootmobiel te water!

Op www.scootmobielen.nl worden nieuwsberichtjes over scootmobielen verzameld. En opvallend vaak staan daar berichten over ‘scootmobiel te water’. Nu kan het overzicht een vertekend beeld geven. Een scootmobiel te water heeft nieuwsaarde. Zeker als de dramatisch te water geraakte scootmobiel op heldhaftige wijze is gered door een onverschrokken puber. Maar het is de vraag of deze ongevallen goed geregistreerd worden omdat in de meeste gevallen de scootmobielrijder er geen lichamelijk letsel aan over houdt maar ‘slechts’ een traumatische ervaring. Voor fabrikanten moet het geen enkel probleem zijn om een

automatisch ‘te water alarm’ voor een scootmobiel te ontwikkelen.

Trend daling verkeersdoden zet door, maar niet bij ouderen

In 2009 kwamen 720 mensen om in het verkeer. Dat zijn er 30 minder dan een jaar eerder, een afname van 4% ten opzichte van 2008. Het gaat daarbij vooral om minder slachtoffers in de leeftijd van 30 tot 60 jaar. Opvallend is de geringe daling van het aantal verkeersdoden in de leeftijd van 60 jaar en ouder. Sinds 2004 is het aantal verkeersdoden onder de 60 jaar met 26% afgenomen terwijl het aantal boven de 60 jaar slechts met 1,5% is gedaald. Een deel van de verklaring ligt in het feit dat de Nederlandse bevolking aan het vergrijzen is. Ook onder verkeersdeelnemers van 80 jaar en ouder is een stijging te zien van het aantal verkeersdoden.

Vooral onder mannen en bestuurders van personenauto's. In 2005 verongelukten 20 hoogbejaarde automobilisten, in 2009 waren dat er 34. Het aantal voetgangers dat omkwam steeg van 62 naar 68. 18 van hen is verongelukt op een voetgangersoversteekplaats! In 2008 waren dat er 5. Het aantal verongelukte fietsers was 185 en is daarmee redelijk stabiel. Het aantal slachtoffers dat een scootmobiel bestuurde is afgenomen van 10 naar 4.

De cijfers voor het aantal ziekenhuisgewonden in 2009 zijn nog niet gepubliceerd. Het lijkt er echter op dat er geen sprake is van een daling maar een duidelijke stijging. Vooral onder oudere fietsers.

blijf veilig mobiel

CG-Raad neemt deel aan Blijf Veilig Mobiel

De CG-Raad neemt sinds februari deel aan het programma Blijf Veilig Mobiel. De Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland is de koepel van organisaties van mensen met een chronische ziekte of een handicap. Ze vertegenwoordigt ruim honderdzestig landelijke en regionale organisaties. Janny Lagendijk van de CG-Raad over de deelname: "We verwachten via het programma vooral de veiligheid voor de scootmobielers te kunnen verhogen. Het ontwerp van de scootmobiel kan beter.

Het is toch absurd dat de gashendel de vorm heeft van een remhendel. Levensgevaarlijk! Bij de scootmobielcursussen kan de opbouw beter. Er wordt te veel informatie in één keer gegeven. Meer aandacht voor het stap voor stap leren van basisvaardigheid zou veel beter zijn en meer aandacht voor het reageren in panieksituaties. Ook kan een betere infrastructuur voor scootmobielers veel ongelukken voorkomen.

Uitvoerder van Blijf Veilig Mobiel en website

De uitvoering van het programma is in handen van een projectteam bestaande uit: ANBO, Veilig Verkeer Nederland en de Fietsersbond. De projectteam wordt daarbij geadviseerd en ondersteund door de Unie KBO, PCOB, Viziris, Werkgroep SeniOoren, de ANWB, de CG-Raad en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (als adviseur). Over het programma wordt contact onderhouden met IPO, SKVV, VNG, KpVV en CROW. Mocht u collega's kennen die mogelijk geïnteresseerd zijn in deze nieuwsbrief, stuurt u deze dan vooral door. Zij kunnen zich dan aanmelden door te gaan naar www.blijfveiligmobiel.nl/nieuws.

Mocht u de nieuwsbrief niet meer willen ontvangen dan kunt u zich daar ook afmelden. Voor meer informatie over het programma Blijf Veilig Mobiel kunt u terecht bij:

Mevr. Liesbeth Boerwinkel | ANBO
030 2330081 l.boerwinkel@anbo.nl

Mevr. Kirsten Knol | Veilig Verkeer Nederland
088 5248849 k.knol@vvn.nl

Dhr. Kees Bakker | Fietsersbond
030 2918171 k.bakker@fietsersbond.nl

Website Blijf Veilig Mobiel

Alle informatie over het programma kunt u vinden op www.blijfveiligmobiel.nl. Daar zijn ook alle rapporten te vinden die in deze nieuwsbrief genoemd zijn, actuele nieuwsberichten over mobiliteit en ouderen en de agenda met alle mogelijke mobiliteitsbeurzen.

The screenshot shows the website interface with a blue header containing the logo and a search bar. A navigation menu lists various sections like 'mobiliteitsevenementen', 'evenement organiseren', 'agenda', 'nieuws en nieuwsbrief', etc. The main content area features a photo of two elderly people, one with a walker, and a section titled 'Agenda en evenementen' listing dates and events such as '30 mei 2010 Fietsinformatiedag Senioren Ubbergen' and '04 juni 2010 Blijf mobiel beurzen Overijssel'.